

Vaje MA - Določeni integral

1. Dana je funkcija

(a) $f(x) = x^2$,

(b) $f(x) = x^3$.

- Naj bo $\mathcal{D}$: $0 < \frac{1}{2} < 1 < \frac{5}{4} < \frac{8}{5} < 2$ delitev intervala $[0, 2]$. Zapiši zgornjo in spodnjo Darbouxjevo vsoto funkcije f za dano delitev $\mathcal{D}$, ter ju izračunaj. Kaj geometrijsko predstavljata vsoti?

- Za poljuben $n \in \mathbb{N}$ naj bo $\mathcal{D}_n$: $0 < \frac{2}{n} < \frac{4}{n} < \dots < \frac{2n-2}{n} < 2$ delitev intervala $[0, 2]$. Zapiši zgornjo Darbouxjevo vsoto $S(\mathcal{D}_n)$ in spodnjo Darbouxjevo vsoto $s(\mathcal{D}_n)$ funkcije f pri dani delitvi $\mathcal{D}_n$. Razmisli, zakaj obstajata limiti zaporedij $\lim_{n \rightarrow \infty} S(\mathcal{D}_n)$ in $\lim_{n \rightarrow \infty} s(\mathcal{D}_n)$, ter ju izračunaj? Koliko pa je $\int_0^2 f(x)dx$?

(Nasvet: Lahko si pomagaš z integralskim računom ali pa s formulama $\sum_{j=1}^n j^3 = \frac{n^2(n+1)^2}{4}$ in $\sum_{k=1}^n k^2 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$.)

2. Dana je funkcija $f(x) = \frac{1}{1+2x}$.

- Izračunaj zgornjo in spodnjo Darbouxjevo vsoto funkcije f za naslednjo delitev intervala $[0, 3]$: $0 < 1 < \frac{5}{4} < \frac{3}{2} < \frac{7}{4} < \frac{15}{8} < 2 < \frac{8}{3} < 3$. Kaj geometrijsko predstavljata dobljeni vsoti? Vsoti po velikosti primerjaj še z $\int_0^3 f(x)dx$.
- Za $n \in \mathbb{N}$ naj bo $\mathcal{D}'_n$: $0 < 1 < 2 < \dots < n-1 < n$ delitev intervala $[0, n]$. Zapiši zgornjo in spodnjo Darbouxjevo vsoto funkcije f pri dani delitvi $\mathcal{D}'_n$. S katero številsko vrsto sta povezani? Po velikosti ju primerjaj z določenim integralom $\int_0^n f(x)dx$, ter s pomočjo ugotovljenega oceni n -to delno vsoto.

3. Dana je funkcija $g(x) = \begin{cases} 1, & x > 0 \\ 0, & x \leq 0 \end{cases}$.

- Naj bo $\mathcal{D}$: $-1 < -\frac{2}{3} < \frac{1}{2} < 1 < 2$ delitev intervala $[-1, 2]$. Izračunaj zgornjo in spodnjo Darbouxjevo vsoto funkcije g za dano delitev $\mathcal{D}$.
- Direktno po definiciji pokaži (t.j. z Darbouxjevimi vsotami), da je funkcija g integrabilna na intervalu $[-1, 2]$, ter izračunaj $\int_{-1}^2 g(x)dx$.

(Nasvet: Poskusi najti kakšno oceno za Darbouxjeve vsote, lahko pa si pomagajš z delitvami $-1 < -\frac{n-1}{n} < \dots < -\frac{1}{n} < 0 < \frac{2}{n} < \frac{4}{n} < \dots < \frac{2n-2}{n} < 2$.)

4. Dana je funkcija

$$h(x) = \begin{cases} 0, & x \in \mathbb{Q} \\ 1, & x \in \mathbb{R} \setminus \mathbb{Q} \end{cases}.$$

- (a) Zapiši zgornjo in spodnjo Darbouxjevo vsoto funkcije f za delitev intervala $[0, 2]$: $0 < \frac{1}{3} < \frac{2}{3} < \frac{3}{4} < 1 < \frac{3}{2} < 2$.
- (b) Direktno po definiciji pokaži (t.j. z Darbouxjevimi vsotami), da naslednja funkcija ni integrabilna na nobenem zaprtem intervalu. (Nasvet: Upoštevaj, da lahko na vsakem intervalu najdemo tako racionalno kot iracionalno število.)

5. Dana je funkcija $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ in delitev $\mathcal{D}: a = x_0 < \dots < x_n = b$.

- (a) V posebnem primeru, ko so podintervali delitve enako veliki (t.j. $x_i - x_{i-1} = \frac{b-a}{n}$ za vse $i \in \{1, \dots, n\}$) vpelji (*trapezna formula*):

$$T(\mathcal{D}, f) = \frac{b-a}{2n}(f(x_0) + 2f(x_1) + 2f(x_2) + \dots + 2f(x_{n-1}) + f(x_n)).$$

Vsoto $T(\mathcal{D}, f)$ po velikosti primerjaj z Darbouxjevima vsotama dane delitve. Kaj geometrijsko predstavlja zgornja vsota?

- (b) Izračunaj $T(\mathcal{D}, f)$ za funkcijo $f(x) = e^{-x^2}$ in delitev intervala $[0, 1]$ na šest enakih podintervalov, $\mathcal{D}: 0 < \frac{1}{6} < \frac{2}{6} < \frac{3}{6} < \frac{4}{6} < \frac{5}{6} < 1$.

6. Dokaži, da so naslednje funkcije odvedljive in izračunaj njihove odvode:

(a) $F(x) = \int_2^{-2x} e^{-t^3} dt, \quad x \in [2, 4],$

(b) $F(x) = \int_0^{x^2} \sin(t^2) dt,$

(Nasvet: Spomni se, da je funkcija $F(x) = \int_a^x f(t) dt$ odvedljiva, ter velja $F'(x) = f(x)$, če je f zvezna. Vpelji še ustrezno novo spremenljivko ali zapiši F kot ustrezní kompozitum funkcij $F(x) = (G \circ g)(x)$, ter odvajaj po verižnem pravilu.)

7. Izračunaj določeni integral $\int_0^2 f(x) dx$, kjer je

$$f(x) = \begin{cases} xe^{1-x^2}, & x \leq 1 \\ \sin\left(\frac{\pi x}{2}\right), & x > 1 \end{cases}.$$

8. Utemelji, zakaj so naslednji integrali posplošeni in jih izračunaj, če lahko:

(a) $\int_{-\infty}^0 \frac{dx}{x-1},$

(c) $\int_0^1 \frac{dx}{x(3-\ln x)^2},$

(b) $\int_0^{\frac{1}{2}} \frac{dx}{x(\ln x)^2},$

(d) $\int_1^{\infty} \frac{2dx}{x^2-4x+5} dx,$

9. Razišči konvergenco oziroma obstoj naslednjih posplošenih integralov:

(a) $\int_1^{\infty} \frac{dx}{2x + \sqrt[3]{x^2}},$

(c) $\int_0^{\pi} \frac{\sin x}{x^2} dx,$

(b) $\int_0^1 \frac{\sin x}{\sqrt{x}} dx,$

(d) $\int_0^{\infty} \frac{\arctg(x)}{(x+2)^3} dx,$